Suntinmäen luontoselvitys

Sisällys

Suntinmäen luontoselvitys 0
Johdanto 2
Selvitysalueen sijainti 2
Lähtötiedot ja aineistot 2
Työvaiheet 3
Arvokkaiden alueiden valintaperusteet 3
Uhanalaisuusluokitus 4
Selvityksen tulokset 4
Selvitysalueen yleiskuvaus 4
Luonnonympäristö 5
Suojelualueet sekä muut kansalliset tai maakunnallisesti arvokkaat kohteet sekä luontokohteet 5
Eläimet 7
Luontotyyppien ja kasvillisuuden yleispiirteet 8
Johtopäätöksen ja suositukset 18
Alueen arvokkaat luontokohteet 18
Lähteet 22

Selvityksen on laatinut Kangasalan kaupungin ympäristösuunnittelija Katri Tolonen (biologi, FT).
Päivämäärä 10.03.2022, päivitetty 10.11.2022
Valokuvat: Katri Tolonen

Johdanto

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on määrätty, että asemakaava on laadittava luonnonympäristöä vaalien siten, ettei siihen liittyviä erityisiä arvoja hävitetä (MRL 54 §).

Tämän luontoselvityksen tavoitteena on tuottaa luontotietoa Kangasalan kaupungin asemakaavoituksen tarpeisiin. Luontoselvityksessä on kartoitettu selvitysalueen luonnonympäristön yleispiirteitä sekä alueella esiintyviä mahdollisia suojelua ja säilyttämistä tarvitsevia luonnon arvokohteita.

Selvitysalueen sijainti

Selvitysalue sijaitsee Kangasalla Suntinmäessä Saarenmaantie molemmin puolin. Alueen koko on noin 52 ha. (kuva 1).

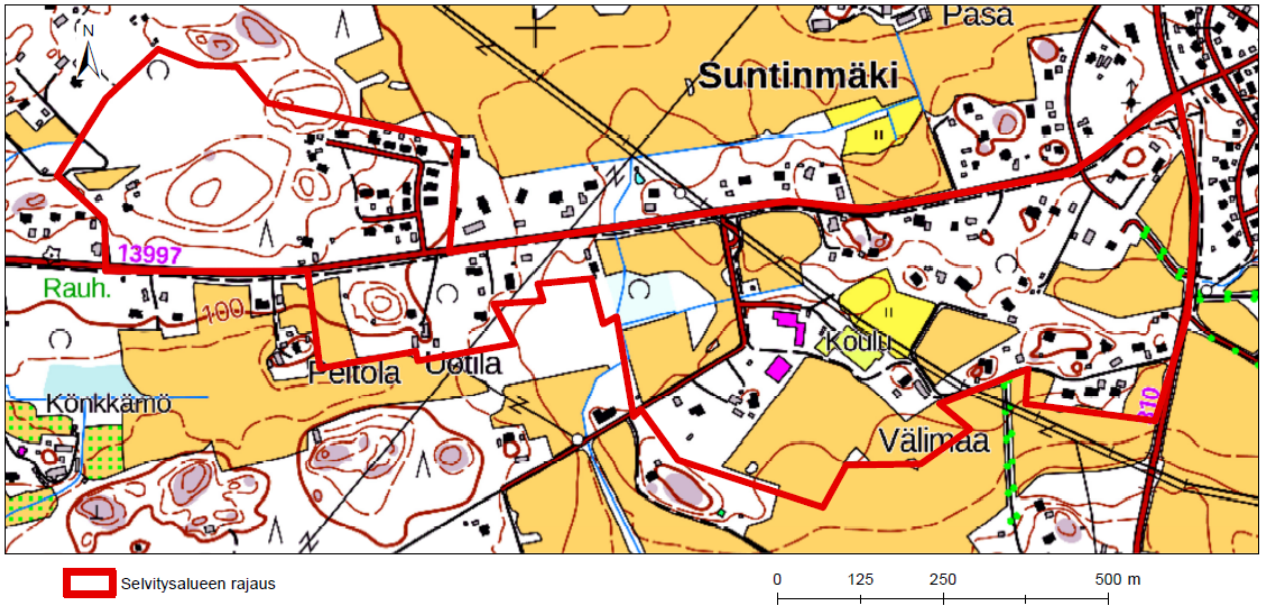

Kuva 1. Suntinmäen selvitysalue sijaitsee Saarenmaantien molemmin puolin.

Lähtötiedot ja aineistot

Selvityksessä käytettyjä lähtötietoja- ja aineistoja ovat:

- Kangasalan kaupungin luontotiedot, tarkistettu 1.8.2021
- Luonnonvarakeskus (2021) Monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) kartta-aineisto 2019. Ladattu 19.8.2021. http://kartta.luke.fi/opendata/valinta.html
- Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat- verkkopalvelu, http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/
- Metsäkeskuksen avoin metsä- ja luontotietoaineisto (Metsään.fi), tarkistettu 3.8.2021.
- Nuottajärvi M (2000) Taajamien osayleiskaava-alueen luonnon yleisselvitys. Kangasalan kunta.
- Suomen lajitietokeskuksen viranomaisportaali (Laji.fi), tarkistettu 3.8.2021

Työvaiheet

Ennen maastokartoituksia tarkistettiin Kangasalan kaupungin luontotiedoista selvitysalueelta aiemmin tehdyt mahdolliset huomionarvoisten ja suojeltavien lajien havainnot sekä arvokkaiden luontokohteiden sijainnit. Niin ikään Suomen lajitietokeskuksen viranomaisportaalista tarkistettiin selvitysalueelta tehdyt huomioarvoisten ja suojeltavien lajien havainnot sekä muut lajihavainnot. Viranomaisportaalista löytyy mm. Metsähallituksen ylläpitämä LajiGis-aineisto, joka pitää sisällään silmälläpidettävien sekä uhanalaisten lajien havaintotietoja. Metsäkeskuksen Metsään.fi-sivuston avoimista aineistoista tarkistettiin selvitysalueen metsävaratiedot, metsänkäyttöilmoitukset sekä mahdollisten Metsäkeskuksen virallisesti rajaamien metsälain 10 §:n mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen sijainnit. Myös Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) avointa kartta-aineistoa hyödynnettiin selvityksessä.

Selvitysalueen maastokartoitus suoritettiin kiertämällä alue jalan 22.9.2021 ja 24.9.2021. Maastokäynnin myöhäisen ajankohdan johdosta useimpien kasvilajien parhain kukinta-aika oli jo ohi. Yksityisiä piha-alueita ei kartoitettu. Liito-oravakartoitus tehtiin 1.3.2022.

Maastokartoituksien aikana luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaina kohteina maastossa kiinnitettiin huomiota kohteisiin, jotka voivat täyttää seuraavien luokkien kriteerit.

- luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset suojeltavat luontotyypit
- vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset suojeltavat vesiluontotyypit
- metsälain 10 §:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt
- alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat luontokohteet (esim. vanhat metsät)
- muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat luontokohteet, kuten luonnonmuistomerkit.

Arvokkaiden alueiden valintaperusteet

Luontokohteet voidaan arvottaa luontoarvojensa perusteella erilaisiin arvoluokkiin. Arvottamisen perusteella kaavoittaja tietää, mitkä kohteet tulee ottaa ensisijaisesti huomioon, mikäli kaikkia arvokkaita kohteita ei voida säästää, suojella tai muutoin huomioida. Yleisesti hyväksytty ja käytetty luokittelu perustuu Södermanin (2003) oppaassa Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa- oppaan jaotteluun. (taulukko 1)

Taulukko 1. Luontokohteet voidaan luokitella luontoarvojensa perusteella eri arvoluokkiin. Lähde: Söderman (2003).

Luokka	Kohdetyyppi
A. Kansainväliset	Natura-alueet (SAC ja SPA, myös ehdotetut SCI)
	Kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet, ns. IBA-alueet, Ramsar-alueet
B. Kansalliset	Kansallispuistot
	Luonnonpuistot
	Soidensuojelualueet
	Lehtojensuojelualueet
	Muut valtakunnallisesti arvokkaat luonnonsuojelualueet
	Erämaa-alueet
	Koskiensuojelulain mukaiset vesistöt
	Valtakunnallisten suojeluohjelmien kohteet
	- kansallis- ja luonnonpuistojen kehittämisohjelma
	- soidensuojelun perusohjelma

	- lintuvesien suojeluohjelma
	- valtakunnallinen harjujensuojeluohjelma
	- lehtojensuojeluohjelma
	- rantojensuojeluohjelma
	- vanhojen metsien suojeluohjelma
	Valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet (vaikka kohteet eivät kuulu ohjelmiin)
	Kansallisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet, ns. FINIBA-alueet
	Kohteet, joilla on luonnonsuojelulain luontotyyppejä
	Äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten ja vaarantuneiden lajien esiintymispaikat
	Erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat
	Kohteet, joilla on vesilain luontotyyppejä
C. Maakunnalliset/ seudulliset	Valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet
	Maakuntakaavojen suojelualuevaraukset
	Maakunnallisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat
	Maakunnallisesti/ seudulliset merkittävät muut luontokohteet
D. Paikalliset	Kohteet, joilla on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä
	Yleis- ja asemakaavojen suojelualuevaraukset
	Paikallisesti uhanalaisten tai harvinaisten lajien esiintymispaikat
	Muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat kohteet
E. Muut	Kohteet, jotka eivät ole yllä mainituissa luokissa, mutta jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä, esimerkiksi suuret, yhtenäiset, tavanomaisen luonnon alueet ja ekologiset käytävät tai uhanalaisten lajien kannalta tärkeät korvaavat ympäristöt.

Uhanalaisuusluokitus

Lajien uhanalaisuusluokitus perustuu vuonna 2019 päivitettyyn Suomen lajien punainen lista 2019 julkaisuun (Hyvärinen ym. 2019). Luontotyyppien osalta uhanalaisluokituksessa käytettiin vuonna 2018 valmistunutta julkaisua Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja (Kontula & Raunio, 2018).

Selvityksen tulokset

Selvitysalueen yleiskuvaus

Selvitysalueen itäosa Saarenmaantien eteläpuolella on rakennettujen kiinteistöjen sekä avoimien peltoaukeiden mosaiikkia. Alueella sijaitsee mm. Liuksialan koulu piha-alueineen. Saarenmaantien pohjoispuolelle sijoittuva selvitysalue on myös osittain rakennettua, mutta tälle alueelle sijoittuu myös metsikköä. Selvitysalueella on vielä 1990-luvun lopussa ollut runsaasti peltopinta-alaa.

Luonnonympäristö

Topografia, kallio- ja maaperä

Selvitysalue on Saarenmaantien eteläpuolelta topografialtaan melko tasaista. Länsireunassa sijaitsee muuta aluetta selkeästi korkeampaa maastoa (kuva 2). Alueen kallioperä koostuu pääosin kiillegneissistä grauvakkaliuskeesta, suonigneissistä sekä harmaasta graniitista. Maaperä koostuu puolestaan pitkälti hiesusta sekä moreenista (kuva3).

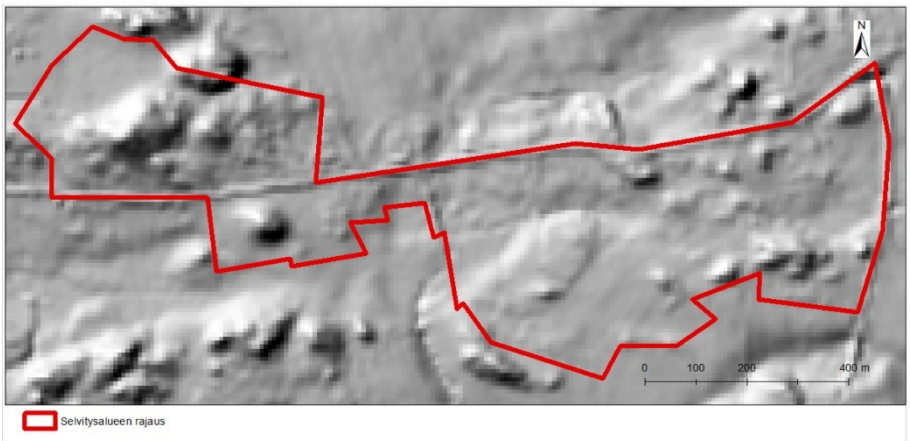

Kuva 2. Selvitysalueen rinnevarjostuskartta. Aineistolähde: Maanmittauslaitos

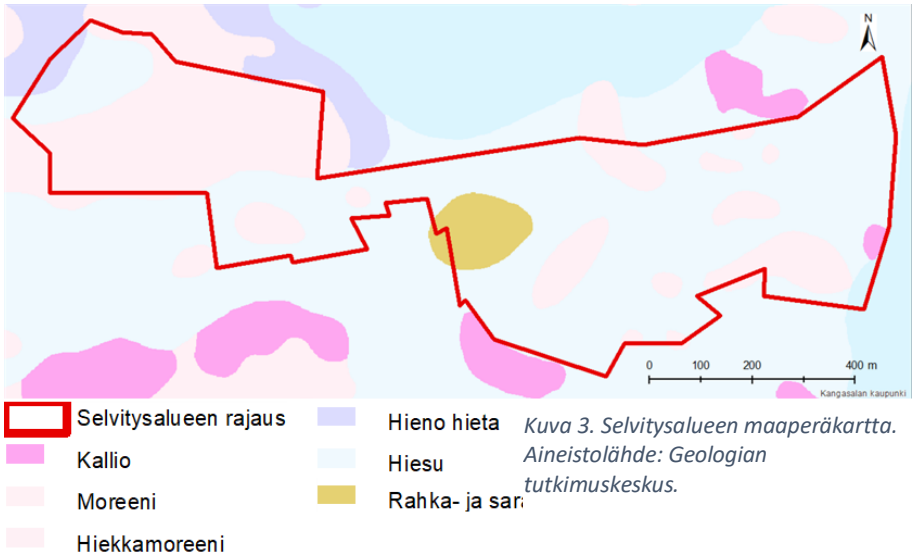

Kuva 3. Selvitysalueen maaperäkartta. Aineistolähde: Geologian tutkimuskeskus.

Suojelualueet sekä muut kansalliset tai maakunnallisesti arvokkaat kohteet sekä luontokohteet

Selvitysalueella ei sijaitse luonnonsuojelualueita. Alueelle ei sijoitu myöskään valtakunnallisten suojeluohjelmien kohteita, maakuntakaavojen suojeluvarauksia tai esimerkiksi arvokkaaksi luokiteltuja kallioalueita. Alueelle ei sijoitu Metsäkeskuksen virallisesti määrittämiä metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Alueen itä- ja eteläpuolella, lähimmillään hieman yli 200 metrin etäisyydellä sijaitsee Kirkkojärven luonnonsuojelualueeseen ja Natura 2000-alueeseen kuuluvat Ahuli sekä Kirkkojärvi. Noin 800 metrin päässä pohjoisessa sijaitsee Suoramanjärven länsirannalla valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan

kuuluva Suoramanjärven lehto. Vajaan 100 metrin päässä selvitysalueen rajasta sijaitsee Saarenmaantien varrella luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu luonnonmuistomerkki. (kuva 4)

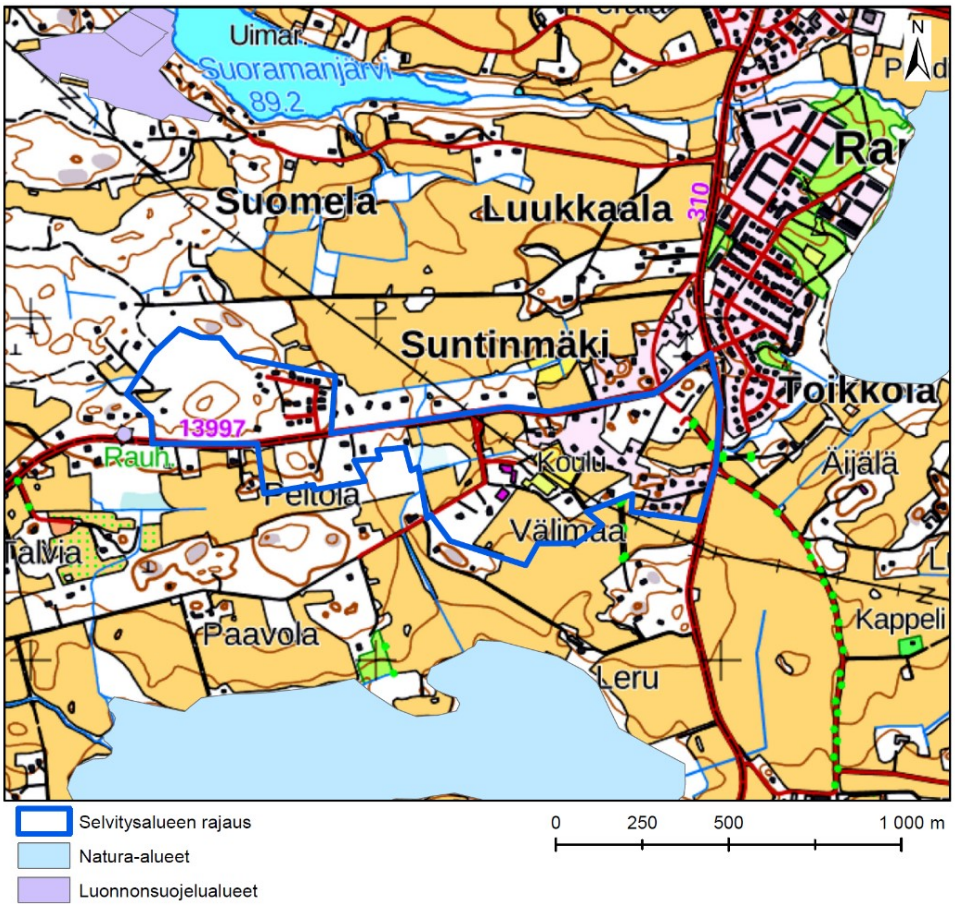

Kuva 4. Selvitysalueen läheisyydessä sijaitsee Kirkkojärven Natura 2000-alueeseen kuuluvat Ahuli sekä Kirkkojärvi. Valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluva Suoramanjärven lehto sijaitsee Suoramanjärven länsirannalla. Aivan selvitysalueen länsipuolella on rauhoitettu luonnonmuistomerkki.

Vesiolosuhteet

Selvitysalueelle ei sijoitu järviä tai lampia. Alueen keskivaiheilla kulkee Ahuliin laskeva leveä oja sivuhaaroineen. Alueella on havaittavissa myös vanhoja sarkaojia. Alueelta ei ollut ennalta tiedossa eikä alueelta havaittu maastokartoituksien aikana lähteitä tai muita vesilain mukaan suojeltavia kohteita.

Kuva 5. Selvitysalueen poikki kulkee leveä, paikoin selkeästi muokattu ja lopulta Ahuliin laskeva oja.

Eläimet

Linnusto

Selvitysalueen linnustoa tarkasteltiin viranomaisportaalissa olevien tietokantojen ja rekisterien, kuten LajiGissin sekä Luonnontieteellisen keskusmuseon aineistojen, kuten suojelunarvoisten petolintujen pesäpaikkatieto-aineiston että Rengastus- ja löytörekisteri (TIPU)-aineiston pohjalta. Selvitysalueelta ei ole tiedossa suojeltavia petolintujen pesäpuita. LajiGis-aineistossa ei ollut myöskään havaintoja selvitysalueelle sijoittuvista uhanalaisista lintulajeista.

Rengastus- ja löytörekisteriin on vuoden 2000 jälkeen kirjattu havaintoja neljästä lintulajista: harmaalokista (VU), lehtopöllöstä (LC), viirupöllöstä (LC) ja sarvipöllöstä (LC). Useamman pöllölajin havainnot alueella selittynee avoimien peltojen ja niissä asuvien pikkujyrsijöiden runsaudella.

Hajanaisia lajihavaintoja tehtiin myös maastokartoituksien aikana. Havaintoja tehtiin kulttuuriympäristössäkin viihtyvistä lajeista, kuten harakoista (NT), naakoista (LC), talitiaisista (LC) ja sinitiaisista (LC). Selvitysalueen länsiosan metsikössä tehtiin havaintoja myös punatulkuista (LC) ja palokärjestä (LC).

Muu eläimistö

Selvitysalueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei lähtötietojen tai viranomaisportaaliin koottujen eri tietokantojen mukaan sijoitu, yhtä lajia lukuun ottamatta, suojeltavien ja huomionarvoisten lajien havaintoja. Alueen eläimistö koostunee tyypillisestä ihmisasutuksen ja viljelymaiden läheisyydessä viihtyvästä lajistosta, kuten oravista, rusakoista, ketuista , metsäkauriista ja pikkujyrsijöistä.

Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu Euroopan yhteisön luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joten lajia koskee luonnonsuojelulain tiukka suojelu. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla kielletty.

LajiGis-tietokannan sekä kaupungin luontotietojen mukaan, alueelta on tehty aiempina vuosina useampia liito-oravahavaintoja. Selvitysalueelle sijoittuu myös Pirkanmaan ympäristökeskuksen päätöksellä vuonna 2015 rajattu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka. Tuorein kirjattu liito-oravahavainto on tehty aivan selvitysalueen tuntumasta vuonna 2018. (kuva 6)

Selvitysalueella tehtiin liito-oravakartoitus 1.3.2022. Kartoitus kohdistettiin liito-oravan esiintymisen kannalta potentiaalisiin metsiin. Liito-oravien esiintymistä selvitettiin etsimällä liito-oravalle sopivien pesimä- ja ruokailupuiden ja puuryhmien alta liito-oravan papanoita. Erityistä huomiota kiinnitettiin järeiden kuusien ja haapojen tyviin. Samalla tarkkailtiin haapoja, kuusia sekä muita järeitä puita kolojen ja risupesien varalta.

Keväällä 2022 ei havaittu merkkejä liito-oravista selvitysalueella. Aiemmissa selvityksissä todetut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat kuitenkin säilyneet edelleen liito-oraville sopivina ja alueelta löytyy useita kolopuita.

Kuva 6. Selvitysalueelta ja aivan sen välittömästä läheisyydestä on tehty liito-oravahavaintoja.

Luontotyyppien ja kasvillisuuden yleispiirteet

Selvitysalueelta ei viranomaisportaaliin koottujen tietokantojen mukaan ole tiedossa uhanalaisten tai harvinaisten kasvilajien havaintoja.

Suurin osa selvitysalueelle sijoittuvista metsiköistä on iältään melko nuorta lehtomaista ja tuoretta kangasmetsää Selkeästi varttuneinta metsää kasvaa selvitysalueen länsiosassa Saarenmaantien pohjoispuolella. (kuvat 7 & 8).

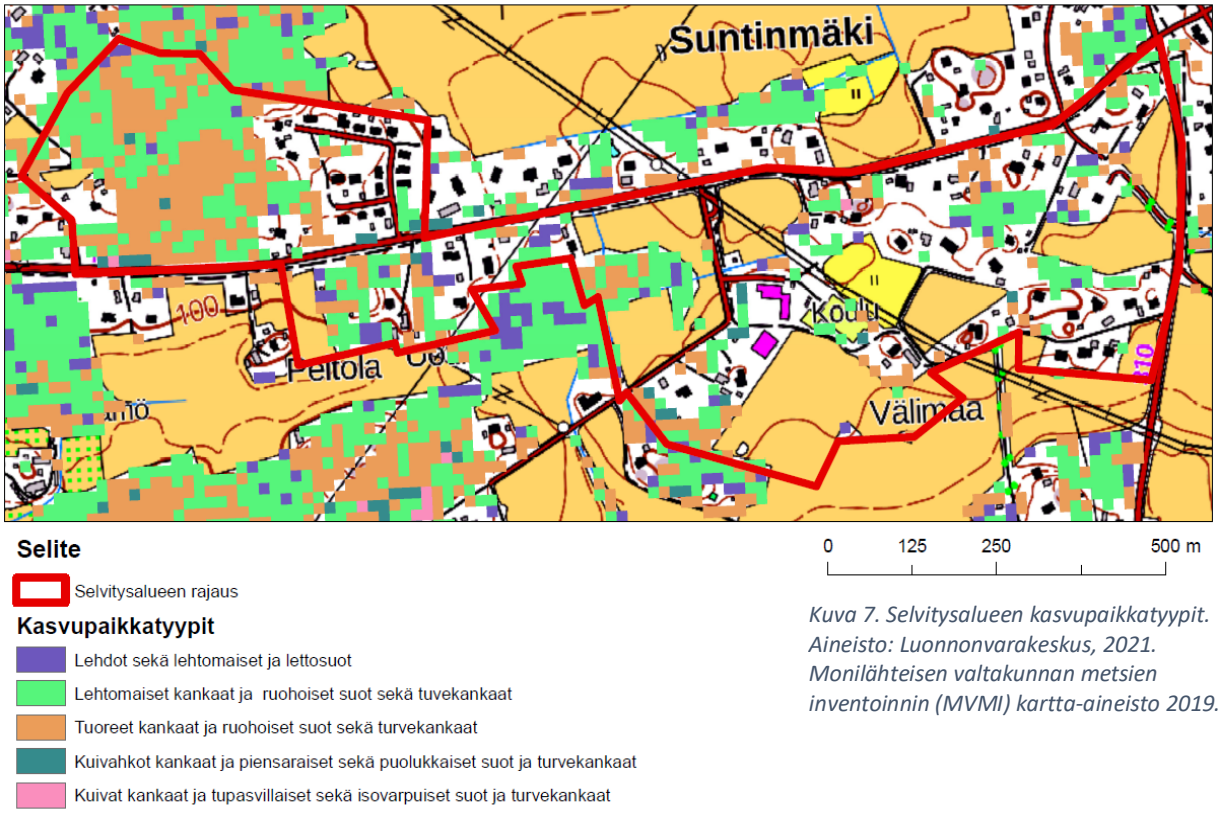

Kuva 7. Selvitysalueen kasvupaikkatyypit. Aineisto: Luonnonvarakeskus, 2021. Monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) kartta-aineisto 2019.

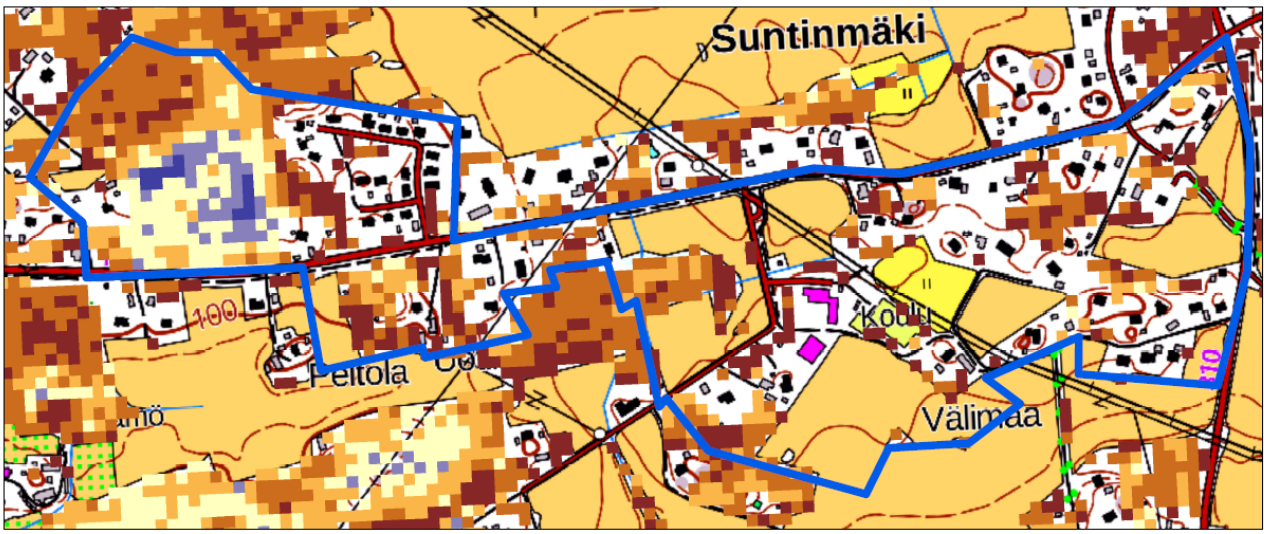

Selite

Selvitysalueen rajaus

Puuston ikä

- 0 - 20
- 20,00000001 - 40
- 40,00000001 - 60
- 60,00000001 - 80
- 80,00000001 - 100
- 100,0000001 - 120

Kuva 8. Asemakaava-alueen puuston ikä. Aineisto: Luonnonvarakeskus, 2021. Monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) kartta-aineisto 2019.

Alla on esitetty tarkemmat kuvaukset kaava-alueen luonnonympäristön vaihtelusta ja kasvillisuudesta.

Selvitysalueen vaihtelevat elinympäristöt

- Selvitysalueen rajaus
- 1. Avoimet pellot ja maatalousmaat
- 2. Korpimetsikkö
- 4. Kivikkoinen kangasmetsälaikku
- 5. Varttunut kuusivaltainen kangasmetsä
- 6. Vanhalle pellolle kasvanut lehtomainen metsä
- 7. Liuksialan niitty

Kuva 9. Selvitysalueen ilmakuva. Numerot elinympäristöjen rajauksissa viittaavat alla esitettyihin kuvauksiin elinympäristöistä. Pihapiirien väliin jäävät pienialaiset metsiköt sekä Saarenmaantien varsi on kuitenkin kuvan selkeyden vuoksi jätetty rajaamatta.

1. Alueelle sijoittuvat avoimet pellot ja maatalousmaat

Selvitysalueella on laajoja alueita avointa maatalousmaata, joista osa on aktiivisessa käytössä olevaa peltoa ja osa viljelemätöntä, mahdollisesti kesannolla olevaa tai jo käytöstä poistunutta peltoa (alueet 1 kuvassa 9, kuva 10), Näiden nykyisellään viljelemättömien avointen alueiden kasvillisuuteen kuuluu mm. nurmitähkiö, nurmirölli, koiranheinä, lupiini, mesiangervo, vuohenputki, karhunputki, nokkonen, voikukka, suo-ohdake, ojakärsämö, pelto-ohdake, niittyleinikki, niittynätkelmä, kissankello, peltosaunio, ojakärsämö, puna – ja alsikeapila, leskenlehti, nurmihärkki sekä hiirenvirna.

Kuva 10. Selvitysalueella sijaitsee sekä aktiivisessa käytössä olevaa peltomaata että mahdollisesti viljelyköytöstä jo poistunutta maatalousmaata.

2. Korpimetsikkö

Selvitysalueen keskivaiheilla sijaitsee pienialainen, soistunut ja koivuvaltainen, ruohokorpea (EN) ja paikoin ruohokangaskorpea (EN) muistuttava, metsikkö (alue 2 kuvassa 9). Koivun seassa kasvaa myös mm. kuusta, pihlajaa, leppää ja tuomea. Metsikkö on paikoin ryteikköistä ja luonnontilaisen kaltaista. Metsikön poikki kulkee osittain muokattu oja. Metsikön itäpuoli on vasta melko hiljattain kehittynyt vanhalle pellolle, mutta metsikön länsiosa on vanhojen karttakuvien perusteella säilynyt metsäisenä pitkään. Kenttäkerroksen kasvillisuutta edustaa mm. mesiangervo, pikkutalvikki, suoputki, riidenlieko, taikinamarja, kultapiisku, rönsyleinikki, suo-ohdake, vuohenputki, soreahiirenporras, korpikastikka, vadelma, ketunleipä, kurjenjalka, suo-orvokki, metsäimarre, huopaohdake, rohtovirmanjuuri, mustaherukka, jänönsalaatti, ja järvikorte. (kuva 10). Metsikkö voi täyttää metsälain 10 §:n mukaisen tärkeän elinympäristön kriteerit.

Kuva 11. Selvitysalueen keskivaiheilla sijaitsee pienialainen, soistunut metsikkö.

3. Pihapiirien väliin sijoittuvat pienet metsiköt

Rakennettujen pihapiirien väleissä kasvaa siellä täällä pienialaisia, pääosin koivuvaltaisia nuoria metsiköitä (esim. alue 3 kuvassa 9), joiden kasvillisuuteen kuuluu mm. vadelma, nokkonen, mesiangervo, rönsyleinikki, karhunputki. suo-ohdake, kissankello, ojasorsimo, maitohorsma, särmäkuisma, kultapiisku sekä paikoin myös jättipalsami. Nämä metsiköt ovat kehittyneet vanhoille viljelysmaille.

Kuva 12. Pihapiirien ja rakennuksien väleissä kasvaa siellä täällä pienialaisia, pääosin koivuvaltaisia nuoria metsiköitä.

4. Kivikkoinen kangasmetsälaikku

Selvitysalueen länsipuolella Saarenmaantien eteläpuolella on pienialainen, paikoin kivikkoinen, mäennyppylällä kasvava lehtomainen kangasmetsälaikku (VU; alue 4 kuvassa 9). Koivun ja pihlajan lisäksi metsässä kasvaa haapoja, mäntyjä sekä kuusia. Kenttäkerroksen kasvillisuus on melko niukkaa ja siellä esiintyy mm. sinivuokko, metsäalvejuuri, mustikka, metsäimarre ja kielo. Rinteen alaosissa ja juurella kasvaa mm. metsäkortetta, karhunputkea, nokkosta, sananjalkaa, käenkaalia, metsäkurjenpolvea, maitohorsmaa sekä pihlajan ja tuomenkin taimia. (kuva 13)

Kuva 13. Mäennyppylällä kasvavaa lehtipuuvaltaista lehtoa.

5. Varttunut kuusivaltainen kangasmetsä

Selvitysalueen länsiosassa Saarenmaantien pohjoispuolella kasvaa varttunutta ja kuusivaltaista, vaihtelevasti tuoretta (NT) ja lehtomaista kangasmetsää (NT; alue 5 kuvassa 9). Seassa on kasvaa myös koivua sekä pihlajaa. Metsässä kasvaa myös muutamia nuoria metsälehmuksia. Metsän pohja on paikoitellen melko kivikkoista ja sieltä löytyy jonkin verran lahopuuta. Metsän kasvillisuutta edustavat mm. metsälauha, metsäimarre, vanamo, kallioimarre, käenkaali, puolukka, kivikkoalvejuuri, metsätähti ja yövilkka. Metsän pohjalla on paikoin melko yhtenäinen seinä-, kerros- ja sulkasammalesta koostuva matto. Metsässä kulkee polku ja metsä onkin alueen asukkaille todennäköisesti arvokas lähiluontokohde. Maastokartoituksien aikaan metsästä havaittiin palokärki. (kuva 14)

Metsän pohjoisosasta löytyy liito-oravan elinpiiri kuuluva, pienialainen varttunut lehtolaikku (VU), jossa kuusien seassa on runsaasti järeitäkin haapoja ja kolopuita. (kuva 15)

Kuva 14. Selvitysalueen itäosassa kasvaa varttunutta, kuusivaltaista vaihtelevasti tuoretta ja lehtomaista kangasmetsää.

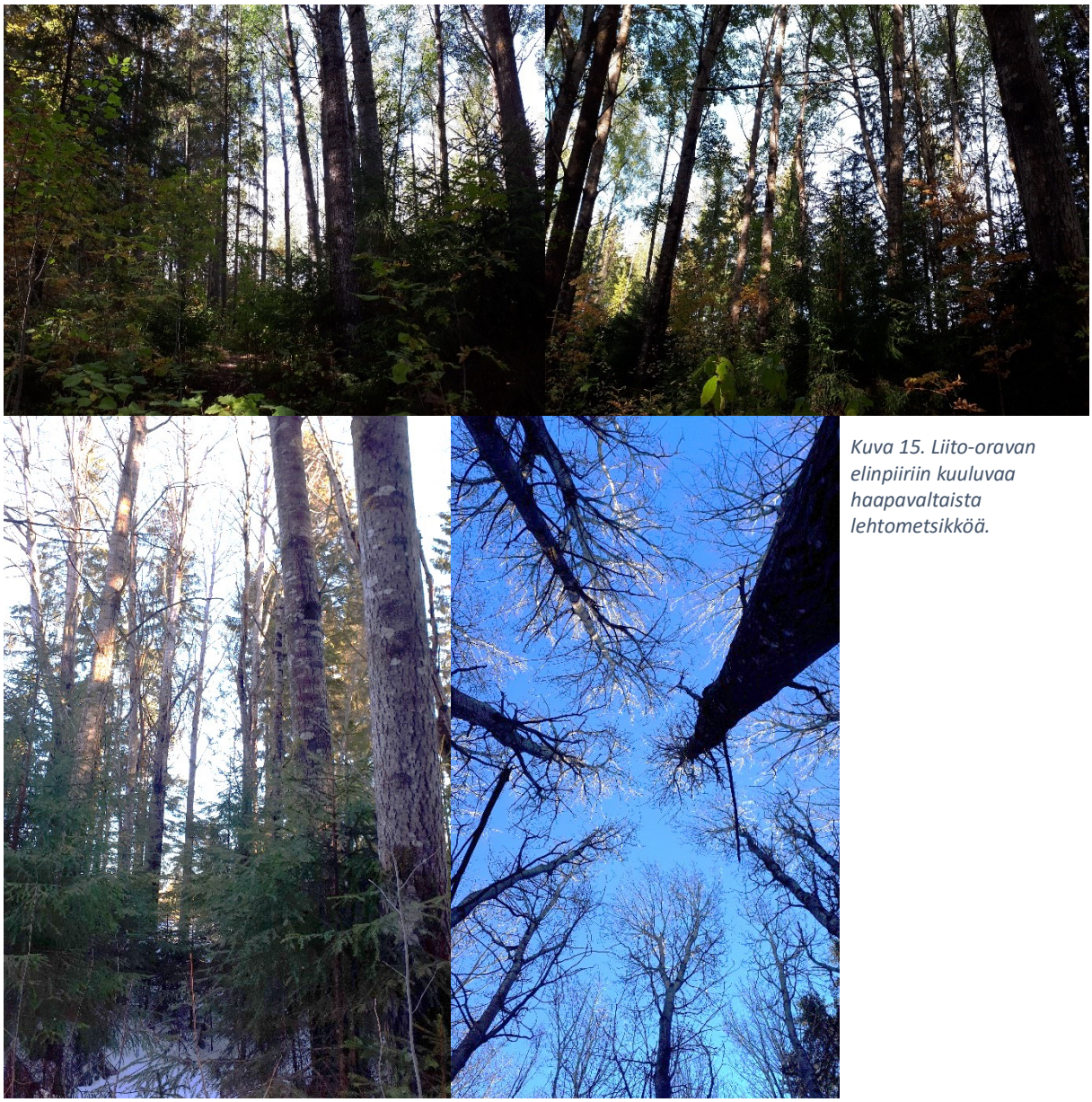

Kuva 15. Liito-oravan elinpiiriin kuuluvaa haapavaltaista lehtometsikköä.

6. Vanhalle pellolle kasvanut lehtomainen metsä

Edellän kuvatun kangasmetsän luoteiskulmassa on vanhalle viljelysmaalle kehittynyt koivuvaltainen lehtomainen metsä (VU; alue 6 kuvassa 9). Koivun seassa kasvaa etenkin aliskasvustona myös kuusta. Muuhun lehtomaisen metsän kasvillisuuteen kuuluu mm. koiranheisi, metsäalvejuuri, huopaohdake, metäkorte, käenkaali, vadelma, isotalvikki, särmäkuisma, niittyleinikki, ojakellukka, lehto-orvokki. ahomansikka, poimunlehti, nurmitädyke, nurmipuntarpää, kissankello, karhunputki, nurmilauha. Tämä korkeaa koivua kasvava metsikkö vaihettuu etelään päin mentäessä hyvin tiheäksi ja maaperältään kosteaksi koivua, harmaaleppää sekä pajuja kasvavaksi tiheäksi pensaikoksi, jonka muuhun kasvillisuuteen kuuluu mm. röyhyvihvilä, kurjenjalka, korpikaisla, karhunputki, rantayrtti, ojaleinikki, mesiangervo, metsäalvejuuri, huopaohdake sekä isotalvikki. Myös tämä osa aluetta on vielä 1990-luvun lopussa ollut peltoa. (kuva 16)

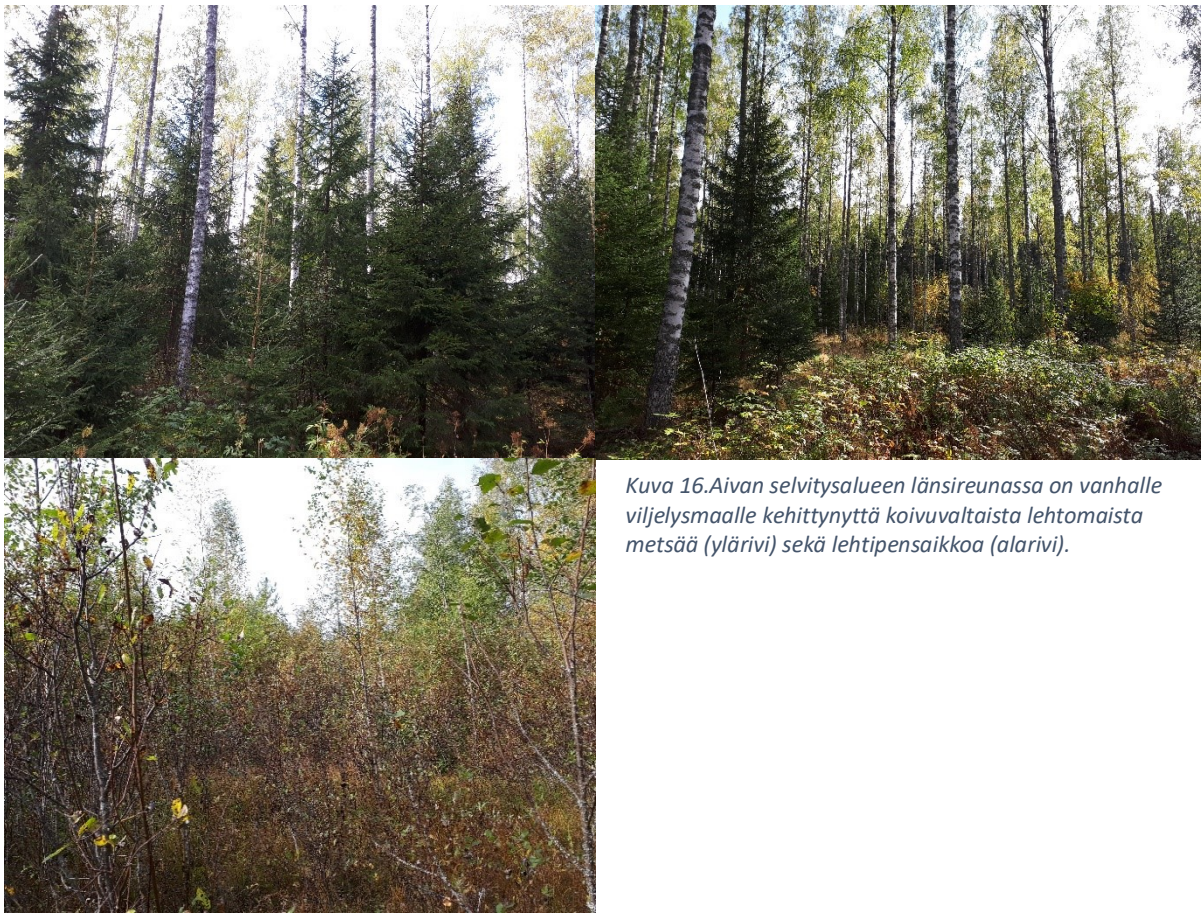

Kuva 16.Aivan selvitysalueen länsireunassa on vanhalle viljelysmaalle kehittynyttä koivuvaltaista lehtomaista metsää (ylärivi) sekä lehtipensaikkoa (alarivi).

7. Liuksialan niitty

Liuksialan koulun koillispuolella oleva niitty on tänä päivänä hiljalleen kasvamassa umpeen (alue 7 kuvassa 9). Niityllä kasvaa nuorten koivujen lisäksi runsain mitoin mm. horsmaa, pujoa, lupiinia, vuohenputkea, koiranputkea ja pelto-ohdaketta (kuva 17).

Kuva 17. Liuksialan koulun koillispuolella olevalla niityllä kasvaa runsain mitoin maitohorsmaa.

8. Saarenmaantien varsi

Saarenmaantien varsi on säilynyt puustoisena. Paikoin sitä reunustaa kuusien ja koivujen ohella mm. vaahterat, tammet ja saarnet. (kuva 18)

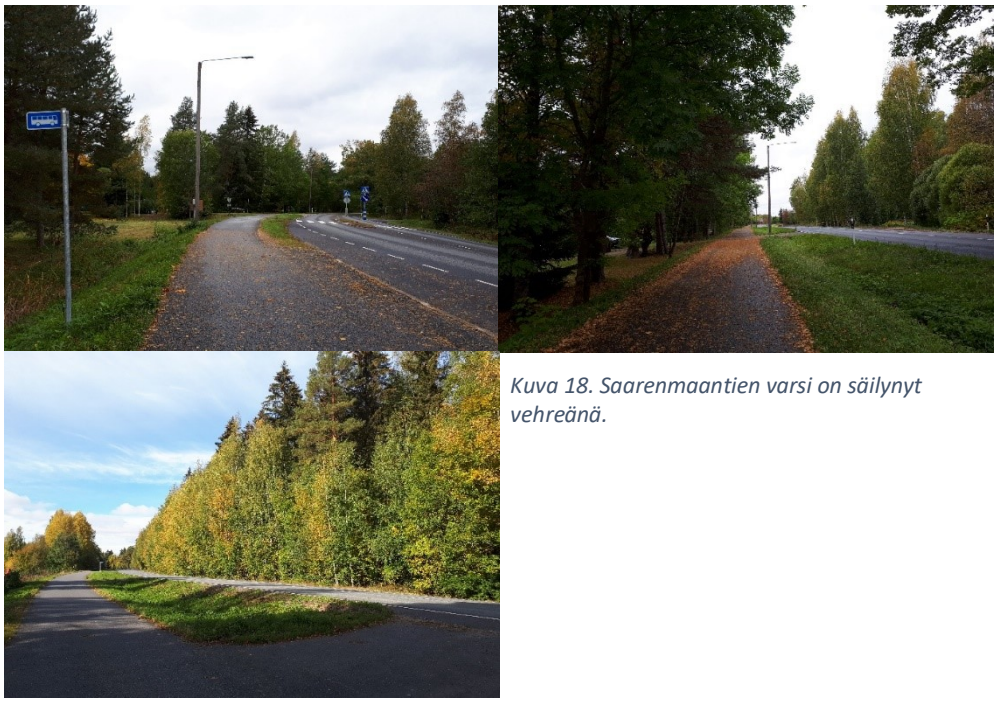

Kuva 18. Saarenmaantien varsi on säilynyt vehreänä.

Johtopäätöksen ja suositukset

Alueen arvokkaat luontokohteet

5. Liito-oravan elinympäristö ja varttunut kuusivaltainen kangasmetsä

Arvoluokka: valtakunnallisesti arvokas
Lakiperuste: Luonnonsuojelulaki 49 § (liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu)

Selvitysalueelta oli ennakkotietojen perusteella tiedossa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi rajattu noin 0.12 ha metsäkuvio (ELY:n päätös PIR-2005-L-433-254) sekä muutamia muita yksittäisiä liito-oravahavaintoja. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja. Vaikka alueelta ei keväällä 2022 tehty havaintoja liito-oravista, on alue edelleen erittäin hyvin liito-oravalle soveltuvaa. Liito-oravien reviirit voivat vuosien välillä olla tilapäisesti tyhjillään, kunnes tulevat taas uudelleen asutetuiksi. Siten alue tulee säilyttää rakentamattomana.

Myös lisääntymis- ja levähdyspaikkojen läheiset alueet tulisi säilyttää mahdollisimman puustoisena ja luonnontilaisena, sillä esimerkiksi Hanskin ym. (2000) tutkimuksien mukaan liito-orava ei asuta vakituisesti alle 3,5 hehtaarin erillisiä metsiköitä. Edelleen toisten tutkimuksien mukaan, alle 150 metrin etäisyydellä lisääntymis- ja levähdyspaikasta tehdyt avohakkuut heikentävät lisääntymis- ja levähdyspaikan ekologista toiminnallisuutta ja laskevat liito-oravan esiintymistodennäköisyyttä paikalla myöhemmin (Jokinen 2012). Lisääntymis -ja levähdyspaikasta on myös säilytettävä puustoiset ja riittävän leveät kulkuyhteydet muihin liito-oravalle soveliaisiin metsiin. Siten myös liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan kiinteästi liittyvä varttunut kuusivaltainen kangasmetsä (kuva 19, alue 5 kuvassa 9) olisi hyvä säilyttää puustoisena ja rakentamattomana.

Kuvaan 19 on merkitty myös potentiaalisten ekologisten käytävien sijainnit. Elinympäristön kytkeytyneisyys suuntautuu Metsäkeskuksen latvusmalliaineiston perusteella tällä hetkellä lähinnä asemakaava-alueelta luoteeseen. Asemakaavan avulla voitaisiinkin turvata ja kehittää tämän elinympäristön kytkeytyneisyyttä muihin lähialueiden, esimerkiksi Kirkkojärven rantametsien, liito-oravametsiin (kuva 20). Kuvissa 19 ja 20 esitettyjen kehitettävien ekologisten käytävien nuolien sijainnit ovat viitteellisiä ja kuvastavat mahdollisten kehitettävien käytävien suuntaa, eivät käytävien ehdotonta sijaintia.

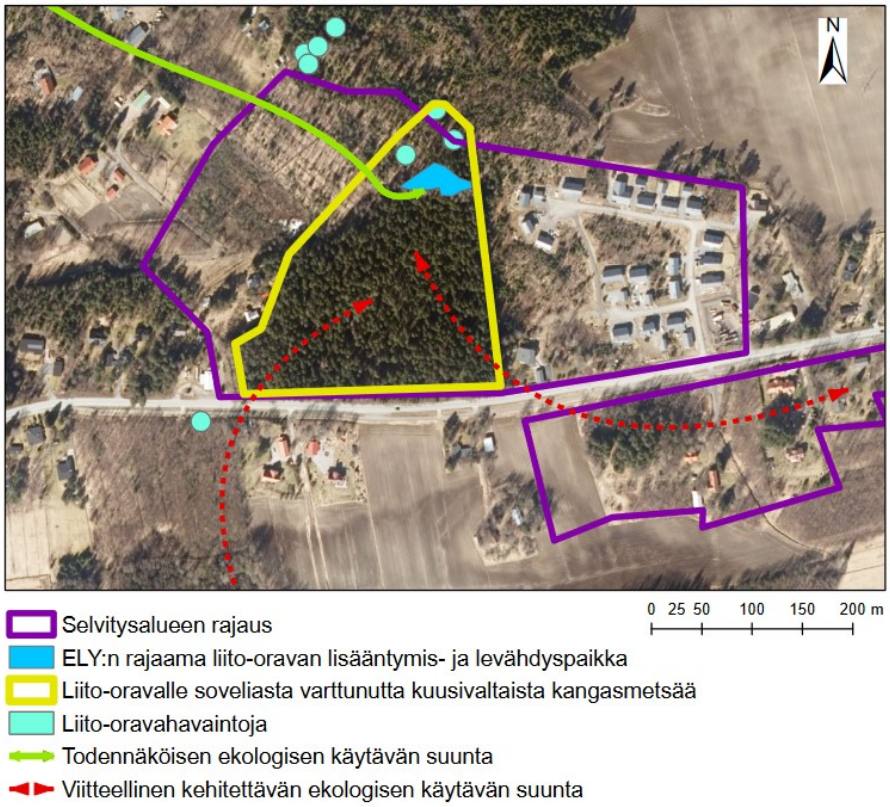

Kuva 19. Liito-oravalle soveliaan varttuneen kuusimetsän rajaus sekä todennäköisen ekologisen kulkuyhteyden suunta. Punainen nuoli kuvastaa kehitettävän ekologisen yhteyden viitteellistä sijaintia.

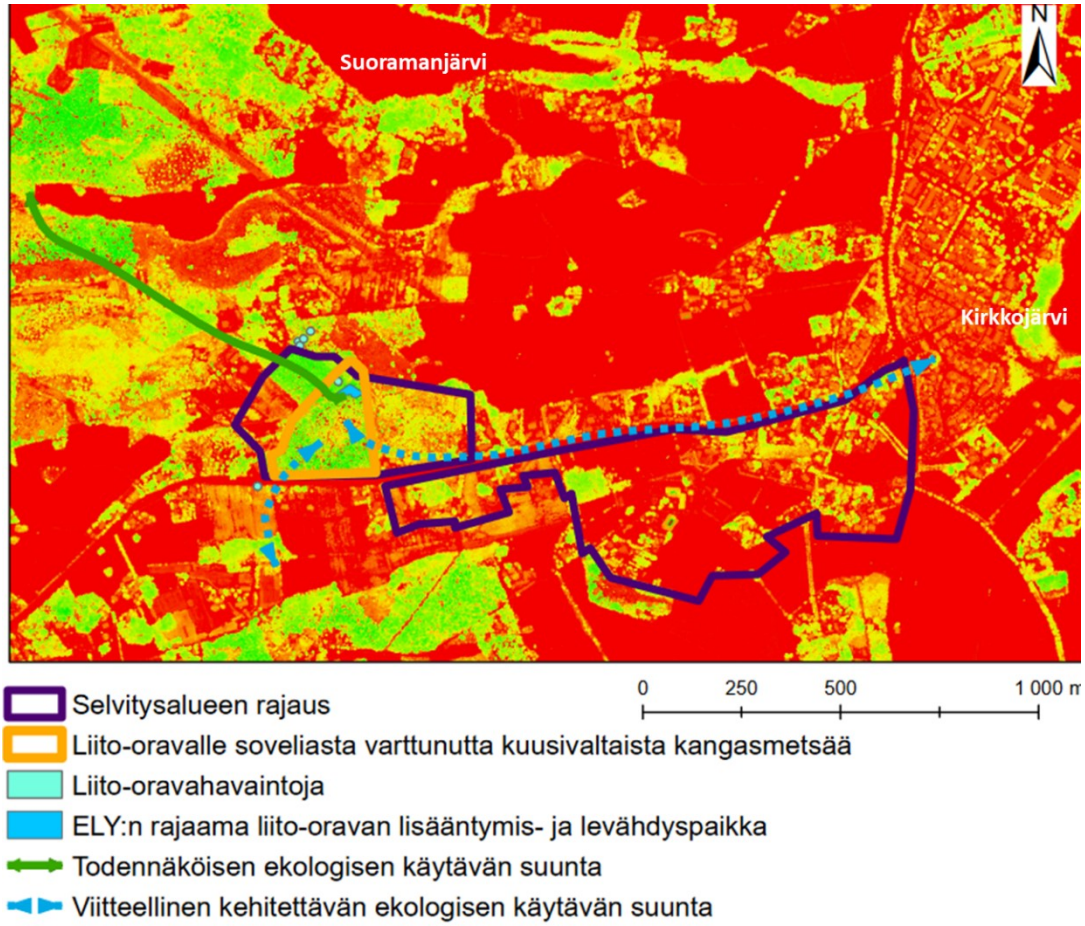

Kuva 20. Todennäköisin ekologinen yhteys liito-oravalle soveltuvasta varttuneesta kuusimetsästä suuntautuu nykyisellään kohti luodetta. Alueen suunnittelun avulla voitaisiin vahvistaa metsän ja sen yhteydestä rajatun liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan kytkeytyneisyyttä muihin lähialueen metsiin. Ekologisia yhteyksiä kuvaavien nuolien sijainnit ovat viitteellisiä. Kuvassa pohja-aineistona on käytetty Metsäkeskuksen avointa latvusmalliaineistoa. Punainen väri kuvastaa matalaa kasvillisuutta. Väri muuttuu keltaisen kautta vihreään puuston pituuden kasvaessa. Lähde: Metsäkeskuksen avoin latvusmalliaineisto (2021).

2. Soistunut korpimetsikkö

Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Lakiperuste: metsälaki 10 § (metsälaki ei ole voimassa asemakaava-alueilla; lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita).

Selvitysalueen keskivaiheilla sijaitseva pienialainen, noin 0,7 ha, soistunut korpimetsikkö voi paikoitellen täyttää metsälain 10 §:n mukaisen erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit ja on siten paikallisesti arvokas luontokohde (kuva 21, alue 2 kuvassa 9). Metsikkö suositellaankin säästämään rakentamiselta.

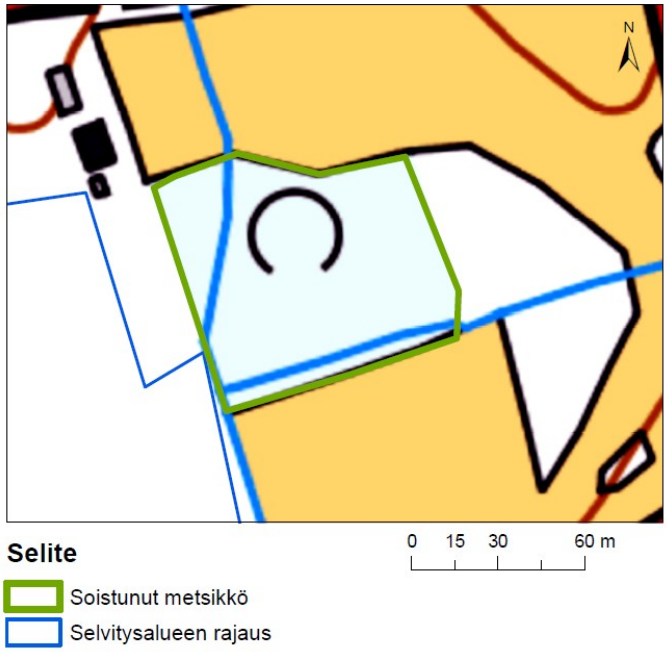

Kuva 21. Selvitysalueen keskivaiheilla sijaitseva pienialainen, noin 0,7 ha, soistunut korpimetsikkö voi paikoitellen täyttää metsälain 10 §:n mukaisen erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit.

7. Liuksialan niitty

Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Lakiperuste: -

Liuksialan koulun koilliskulmauksessa sijaitsee Kangasalan kaupungin omistamalla alueella hiljalleen umpeen kasvava niitty (kuva 22, alue 7 kuvassa 9). Niityllä kasvaa nuorien koivujen lisäksi mm. horsmaa, pujoa, lupiinia, vuohenputkea ja koiranputkea. Ottamalla niitty aktiivisten hoitotoimenpiteiden piiriin, niitystä voitaisiin kehittää ulkoilua, opetusta ja luonnonmonimuotoisuutta edistävä avoin viheralue ja maisemaniitty, jota voitaisiin hyödyntää esimerkiksi viereisen koulun opetuksessa.

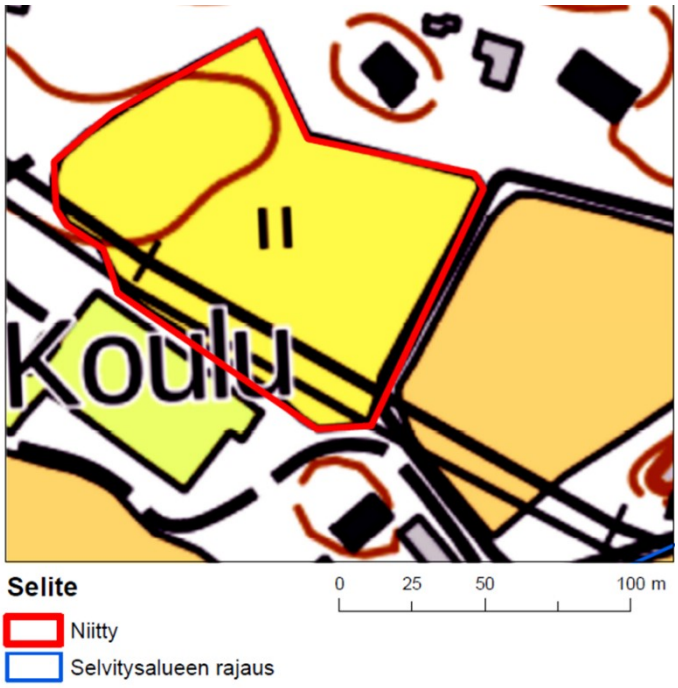

Kuva 22. Liuksialan koulun vieressä sijaitsee niitty. josta voitaisiin kehittää luonnonmonimuotoisuutta ylläpitävä kukkaniitty

Lähteet

Hanski IK., Stevens P., Ihalempiä P. and Selonen V. (2000) Home-range size, movements, and nest-site use in the siberian flying squirrel, Pteromys volans. Journal of Mammalogy, 81(3): 798-809.

Hyvärinen E., Juslén A., Kemppainen E., Uddström A. & Liukko U-M (toim; 2019) Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. URI: http://hdl.handle.net/10138/299501¨

Jokinen M (2012) Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkarajausten vaikuttavuus lajin suojelukeinona. Suomen ympäristökeskus 33, Helsinki.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.; 2018) Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus. URI: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4816-3

Söderman, T. (2003): Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus. 199 s.